

SECȚIA ÎNTÂI
CAUZA ANGHEL ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 28183/03)

HOTĂRÂREA

Strasbourg

4 octombrie 2007

Hotărâre definitivă

31/03/2008

Hotărârea rămâne definitivă în condițiile prevăzute la articolul 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Anghel împotriva României,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția întâi), reunită într-o cameră compusă din:
C.L. ROZAKIS, *președinte*, L. LOUCAIDES, C. BÎRSAN, N. VAJIĆ, K. HAJIYEV,
D. SPIELMANN, S.E. JEBENS, *judcători*, și S. Nielsen, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 13 septembrie 2007,
a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 28183/03, îndreptată împotriva României, prin care doi resortisanți ai acestui stat, soții Petre și Maria Anghel („reclamantii”), au sesizat Curtea la 9 august 2003, în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 8 noiembrie 2004, Curtea a decis să comunice Guvernului cererea, aceasta având ca obiect caracterul inechitabil al procedurii de contestare a unui proces-verbal de contravenție întocmit reclamantului. Întemeindu-se pe dispozițiile articolului 29 § 3 din convenție, Curtea a decis să examineze în același timp admisibilitatea și fondul cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

4. Reclamantii s-au născut în 1936 și, respectiv, 1939 și locuiesc la Pucioasa.

A. Circumstanțele cauzei

1. Procedura contestării unui proces-verbal de contravenție

5. La 21 noiembrie 2002, domnul Petre Anghel („reclamantul”) s-a deplasat la arhiva Judecătoriei Pucioasa pentru a obține o copie a unei hotărâri pronunțate de această instanță într-una din cauzele sale aflate pe rolul acesteia. Conform reclamantului, arhivara, doamna S., a refuzat pe nedrept să îi elibereze documentul respectiv, motivând că acesta nu se afla în arhivă. De asemenea, S. i-a cerut pe un ton nepolitic să părăsească biroul. Cu ajutorul judecătorului de serviciu și după multe insistențe din partea reclamantului, dosarul a fost în cele din urmă găsit în arhivă iar reclamantul a primit copia solicitată. Doamna S., împreună cu doamna R., o altă funcționară de la arhivă, au chemat un polițist, pe domnul C., care i-a cerut reclamantului să dea o declarație cu privire la incidentul avut cu S., ceea ce acesta a acceptat.

Conform Guvernului, în momentul în care reclamantul i-a cerut lui S., funcționara de la arhivă, copia hotărârii respective, a avut loc o altercație. S. i-a cerut atunci polițistului C., responsabil cu menținerea ordinii în clădirea judecătoriei, să îl însoțească pe reclamant în fața judecătorului, domnul M., care a dispus ca o altă funcționară de la arhivă să îi elibereze acestuia copia de care acesta avea nevoie. C. i-a luat apoi o declarație lui S. și a întocmit un proces-verbal în care a consemnat faptul că reclamantul a folosit față de aceasta un limbaj injurios care aducea atingere onoarei și demnității sale. Polițistul a menționat-o în procesul-verbal și pe R., o altă funcționară de la arhivă, drept martor ocular.

6. La 24 noiembrie 2002, reclamantul a primit la domiciliu un proces-verbal de contravenție cu data de 21 noiembrie 2002, prin care acesta era sancționat cu o amendă contravențională în sumă de două milioane de lei (ROL) [echivalentul aproximativ a 59 euro (EUR), la cursul de schimb de la data faptelor], pentru proferarea de insulte și utilizarea, într-un loc public, a unui limbaj injurios la adresa lui S., prin care erau atinse onoarea și demnitatea acesteia, contravenție prevăzută și pedepsită de art. 2 alin. (1) din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice.

7. La 17 decembrie 2002, reclamantul a depus la Inspectoratul de Poliție Dâmbovița o contestație împotriva procesului-verbal respectiv. În opinia sa, acesta era ilegal întrucât considera că nu a săvârșit faptele ce îi erau imputate. Contestația sa a fost înaintată Judecătoriei Pucioasa, competentă cu soluționarea ei.

8. Instanța a fixat termen de judecată la 30 ianuarie, 20 februarie și respectiv 13 martie 2003.

9. La ședința de judecată din 30 ianuarie 2003, reclamantul a fost audiat de un judecător, doamna D., care l-a întrebat dacă recunoaște faptele imputate. Reclamantul a negat și a solicitat proba cu martori, citând în acest sens doi martori care puteau confirma afirmațiile sale. Instanța i-a admis cererea și i-a solicitat să depună la dosar o listă cu martorii respectivi, în termen de cinci zile, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a se prevala de proba respectivă. Reclamantul s-a conformat dispoziției. De asemenea, instanța a dispus prezentarea, la următoarea ședință de judecată, a doamnei R., funcționară la arhivă, menționată de polițistul C. în procesul său verbal drept martor ocular.

10. La ședința de judecată din 20 februarie 2003, instanța i-a audiat pe cei doi martori propuși de reclamant. Primul, domnul A., a menționat că se afla la arhiva judecătoriei când reclamantul i-a solicitat lui S., funcționară la arhivă, copii ale unor documente. El a precizat că discuția respectivă s-a desfășurat pe un ton politic și că reclamantul nu a folosit un limbaj injurios la adresa lui S.

Al doilea martor, domnul D., a declarat că se afla la arhivă atunci când reclamantul i s-a adresat funcționarei de la ghișeu în legătură cu anumite documente. Acesta nu era însă la curent cu cele discutate. El a menționat că alte două sau trei persoane, pe care nu le cunoștea,

se aflau de asemenea la arhivă la momentul discuției.

11. La 13 martie 2003, instanța a audiat-o pe doamna R., cealaltă funcționară de la arhivă. Aceasta a declarat că la 21 noiembrie 2002, reclamantul s-a prezentat la arhivă pentru a obține copii ale unor documente. S. l-a rugat să aștepte, întrucât dosarul cu documentele respective nu se afla în arhivă. După zece minute de așteptare, reclamantul a început să dea semne de nerăbdare și să o jignească pe S. De asemenea, R. a precizat că mai multe persoane au asistat la incident, printre care și doamna B., avocat, și doamna G., greșier-șef. Doamna R. nu își amintește să îi fi văzut pe A. și D., martorii audiați de instanță la 20 februarie 2003, în urma cererii reclamantului, însă a declarat că îi cunoaște, întrucât au avut de mai multe ori probleme la judecătorie.

12. Instanța a acordat apoi cuvântul reclamantului, care a întrebat-o pe R. dacă dosarul a cărui copie a solicitat-o se află la arhivă. Instanța a respins întrebarea, considerând-o irelevantă.

Reclamantul a solicitat apoi instanței să îi audieze din nou pe martorii apărării, A. și D., pentru ca aceștia să confirme sau să infirme declarațiile lui R. și să își completeze propriile declarații, date anterior, precizând că acestea au fost consemnate doar parțial de grefa instanței. Instanța a respins aceste cereri ca nefondate și a declarat cauza în stare de judecată.

Apoi, instanța a dat cuvântul părților pe fondul cauzei. Reclamantul a cerut admiterea contestației sale. Inspectoratul de Poliție Dâmbovița, în calitate de pârât, nu a fost reprezentat în instanță.

13. Prin hotărârea din 13 martie 2003, judecătoria a respins contestația reclamantului, confirmând astfel legalitatea și temeinicia procesului-verbal în litigiu. Aceasta și-a motivat decizia după cum urmează:

„La cererea reclamantului, instanța i-a audiat atât pe D. și A, în calitate de martori, cât și pe doamna R., funcționară la arhivă. D. a declarat că a asistat la un schimb de replici între reclamant și funcționara de la arhivă - neputând însă preciza conținutul acestora - în legătură cu unele documente. A. a precizat că pe când se afla la arhiva judecătorei, reclamantul a schimbat, pe un ton politicos, câteva cuvinte cu funcționara de la arhivă. Aceasta a declarat ca reclamantul, în prezența mai multor persoane, s-a adresat arhivarei S. în termeni ofensatori, pentru motivul că documentele solicitate de el nu i-au fost înmânate imediat. (...)

În urma examinării probelor administrate, judecătoria a reținut următoarele fapte: reclamantul, nemulțumit de felul în care funcționara de la arhivă a răspuns solicitării sale privind obținerea unor documente, a intrat într-o altercație cu aceasta, adresându-i cuvinte jignitoare.

Prin urmare, instanța, în temeiul art. 34 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, consideră că procesul-verbal de constatare a contravenției este legal și întemeiat și respinge plângerea formulată împotriva acestui act.”

14. La o dată neprecizată, reclamantul a formulat recurs împotriva hotărârii.

15. Tribunalul Dâmbovița, competent să judece recursul, a fixat termen de judecată în cauză la 26 mai 2003. Reclamantul nu s-a prezentat la termen. Inspectoratul de Poliție Dâmbovița a fost reprezentat de un consilier juridic, care a solicitat instanței să confirme hotărârea instanței de fond, pe care a considerat-o corectă.

16. Prin hotărârea definitivă din 26 mai 2003, instanța a respins recursul reclamantului, reținând în primul rând că:

“Judecătoria a respins contestația reclamantului pe motiv că acesta nu și-a putut dovedi nevinovăția prin mijloacele de probă administrate în fața instanței de fond”.

De asemenea, instanța a considerat că din declarațiile date de funcționarele de la arhivă, S. și R., luate de polițistul C., precum și din declarațiile martorilor A. și D., audiați de judecătorie, reieșea că acțiunile reclamantului reprezentau acte de tulburare a ordinii publice, contravenție sancționată de art. 2 alin. (1) din Legea nr. 61/1991. Instanța a mai reținut că

amenda contravențională aplicată de organele de poliție a fost legală și s-a încadrat în limitele prevăzute de lege.

17. La 16 iulie 2004, reclamantul a cerut Judecătoria Pucioasa să suspende executarea creanței provenite din amenda contravențională cu care acesta a fost sancționat prin procesul-verbal de contravenție din 21 noiembrie 2002.

18. Prin hotărârea din 6 ianuarie 2005, instanța i-a respins cererea pe motiv că hotărârea definitivă din 26 mai 2003, prin care Tribunalul Dâmbovița i-a respins plângerea, reprezenta un titlu executoriu ce permitea recuperarea creanței fără alte formalități.

19. Prin hotărârea din 4 martie 2005, Tribunalul Dâmbovița a admis recursul reclamantului împotriva hotărârii din 6 ianuarie 2005, pe care a anulat-o, și a trimis cauza spre rejudecare la Judecătoria Pucioasa. La 16 mai 2005, instanța a admis cererea reclamantului privind suspendarea executării silite a creanței provenite din amenda contravențională, așteptând ca prezenta Curte să se pronunțe asupra cererii nr. 28183/03 cu a cărei soluționare a fost investită de către reclamant. Acesta a menționat că la 11 octombrie 2005 a fost somat să plătească amenda și cheltuielile de judecată aferente procedurii de executare silită a acestei creanțe.

2. Alte proceduri declanșate de reclamanți în fața instanțelor naționale

a) Acțiune în anularea unui contract de vânzare-cumpărare

20. La 9 mai 1996, reclamanții au formulat împotriva lui A.D. și E.R. o acțiune în anularea unui contract de vânzare-cumpărare încheiat anterior, având ca obiect un teren.

21. Prin hotărârea din 17 decembrie 2001, Judecătoria Pucioasa le-a respins acțiunea, motivând că toate condițiile prevăzute de lege privind valabilitatea contractului erau îndeplinite în speță.

22. În urma apelului formulat de reclamanți, Tribunalul Dâmbovița a confirmat temeinicia hotărârii în cauză prin hotărârea din 6 martie 2002.

23. Recursul reclamanților a fost respins prin hotărârea definitivă și irevocabilă a Curții de Apel Ploiești din 3 iunie 2002.

24. Prin decizia sa din 12 septembrie 2002, Curtea de Apel Ploiești a respins contestația în anulare formulată de reclamanți împotriva hotărârii menționate anterior, pe motiv că erorile de judecată atribuite instanțelor anterioare nu puteau fi analizate prin intermediul acestei căi de atac extraordinare.

25. La 20 mai 2003, procurorul general a respins cererea formulată de reclamanți privind admiterea unui recurs în anularea hotărârii din 3 iunie 2002, menționând că nu existau în speță motive pentru exercitarea unei asemenea căi de atac.

b) Acțiune în anularea unor acte administrative

26. Prin hotărârea din 23 aprilie 2002, Tribunalul Dâmbovița a respins acțiunea formulată de reclamanți împotriva primarului din Pucioasa și a mai multor funcționari de la primărie pentru anularea mai multor acte administrative, în special a unui plan de situație pentru niște imobile transmise unor terți. Instanța a constatat că reclamanții nu au formulat acțiunea în termenul legal de un an de la data luării la cunoștință a documentelor aferente litigiului.

27. Prin hotărârea definitivă din 18 iulie 2002, Curtea de Apel Ploiești le-a respins recursul și a confirmat hotărârea judecătoriai.

28. La 28 mai 2003, procurorul general a respins cererea formulată de reclamanți privind admiterea unui recurs în anularea hotărârii din 18 iulie 2002, aducându-le la cunoștință că nu exista teme pentru exercitarea acestei căi de atac.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNĂ RELEVANTĂ

1. *Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice (publicată în Monitorul Oficial din 18 august 2000)*

29. La data faptelor, dispozițiile relevante ale acestei legi prevedeau:

Articolul 2

„Constituie contravenție săvârșirea oricăreia dintre următoarele fapte, dacă nu sunt comise în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni:

1. săvârșirea în public de fapte, acte sau gesturi, obscene, proferarea de injurii, expresii jignitoare sau vulgare (...) de natură să tulbure ordinea și liniștea publică sau să provoace indignarea cetățenilor ori să lezeze demnitatea și onoarea acestora sau a instituțiilor publice.”

Articolul 3

„Contravențiile prevăzute la art. 2 se sancționează după cum urmează: (...)

b) pentru cele prevăzute la punctul 1 (...): cu amendă contravențională de la 700 000 lei la 40 000 000 lei sau cu pedeapsa cu închisoare contravențională de la cincisprezece zile la trei luni.”

Articolul 7

„Contravențiile se constată de către primar (...), de către ofițerii sau subofițerii de poliție sau militarii din jandarmerie (...). În cazul contravențiilor pentru care legea prevede sancțiunea amenzii, agentul constator, o dată cu constatarea aplică și sancțiunea.”

Articolul 8

„Împotriva procesului-verbal de constatare a contravențiilor prin care s-a aplicat [la judecătore] sancțiunea amenzii se poate face plângere în termen de 15 zile de la comunicarea acestuia.”

Articolul 16

„Contravenientul are obligația să achite amenda și să depună recipisa de achitare a acesteia la organul constator, în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a sancțiunii. Dacă amenda nu a fost achitată în acest termen, organul care a aplicat contravenția va sesiza instanța de judecată (...), în vederea transformării amenzii în închisoare contravențională.”

30. Când pedeapsa cu închisoarea era prevăzută de lege în alternativ cu amenda, legea prevedea ca atunci când această din urmă sancțiune li se părea insuficientă, polițiștii aveau obligația de a trimite imediat procesul-verbal de contravenție judecătoriei, aceasta fiind singura autoritate competentă să aplice, la nevoie, pedeapsa cu închisoarea contravențională.

2. *Ordonanța Guvernului nr. 2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor (aprobată prin Legea nr. 180 din 11 aprilie 2002)*

31. Dispozițiile relevante ale acesteia prevăd:

Articolul 31

„Împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției și de aplicare a sancțiunii se poate face plângere în termen de 15 zile de la data înmânării sau comunicării acestuia.”

Articolul 32

„Plângerea suspendă executarea (...)”

Articolul 33

„Judecătoria va fixa termen de judecată, care nu va depăși 30 de zile, și va dispune citarea contravenientului sau, după caz, a persoanei care a făcut plângerea, a organului care a aplicat sancțiunea, a martorilor indicați în procesul-verbal sau în plângere, precum și a oricăror alte persoane în măsură să contribuie la rezolvarea temeinică a cauzei.”

Articolul 34

„Instanța competentă să soluționeze plângerea, după ce verifică dacă aceasta a fost introdusă în termen, ascultă pe cel care a făcut-o și pe celelalte persoane citate, dacă aceștia s-au prezentat, administrează orice alte probe prevăzute de lege, necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal, și hotărăște asupra sancțiunii (...).

Hotărârea judecătorească prin care s-a soluționat plângerea poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare, la secția DE contencios administrativ a tribunalului. Motivarea recursului nu este obligatorie. Recursul suspendă executarea hotărârii.”

Articolul 47

„Dispozițiile prezentei ordonanțe se completează cu dispozițiile Codului de procedură civilă.”

3. Codul penal

32. Anterior adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58 din 23 mai 2002, dispozițiile Codului penal relevante în cauză prevedeau:

Articolul 205 - Insulta

“Atingerea adusă onoarei ori reputației unei persoane prin cuvinte, prin gesturi sau prin orice alte mijloace, se pedepsește cu închisoare de la două luni la doi ani sau cu amendă.”

Articolul 206 - Calomnia

“Afirmarea sau imputarea în public, prin orice mijloace, a unei fapte determinate privitoare la o persoană, care, dacă ar fi adevărată, ar expune acea persoană la o sancțiune penală, administrativă sau disciplinară, ori disprețului public, se pedepsește cu închisoare de la trei luni la trei ani sau cu amendă.”

33. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58 din 23 mai 2002 a modificat durata pedepsei cu închisoarea pentru infracțiunea de calomnie - care în prezent este cuprinsă între două luni și doi ani - și a suprimat această pedeapsă pentru infracțiunea de insultă.

34. Noul Cod penal, publicat în Monitorul Oficial din 29 iunie 2004, a abrogat insulta; în prezent, calomnia este pedepsită doar cu amenda.

4. Practica internă privind regimul juridic al contravențiilor

35. Regimul juridic al contravențiilor a făcut obiectul a numeroase excepții de neconstituționalitate ridicate de justițiabili pe calea contestării proceselor-verbale de contravenție. În fața Curții Constituționale, argumentele părților s-au întemeiat, în principal, pe următoarele aspecte:

a) dreptul de a constata faptele considerate drept contravenții și de a aplica o sancțiune

revine agenților administrativi (în speță, polițiști), care nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a putea fi considerați drept independenți și imparțiali;

b) în cazul în care contravenientul decide să atace în instanță procesul-verbal de contravenție, acestuia îi revine, în calitate de reclamant, obligația de a-și dovedi nevinovăția, în timp ce organul de poliție care a aplicat sancțiunea și care se prezintă și el în instanță, în calitate de pârât, nu are vreo obligație în acest sens;

c) obligația contravenientului de a răsturna prezumția de legalitate și de temeinicie a procesului-verbal de contravenție aduce atingere dreptului la respectarea prezumției de nevinovăție.

36. Curtea Constituțională a stabilit că dispozițiile actelor normative invocate sunt constituționale și a considerat că procedura de contestare a procesului-verbal de contravenție (art. 34 din Ordonanța nr. 2/2001) reprezintă o procedură specială care nu face necesară răsturnarea sarcinii probei în detrimentul contravenientului ci implică mai degrabă exercitarea de către contestatar a dreptului său la apărare (a se vedea deciziile Curții Constituționale nr. 183 din 8 mai 2003, nr. 349 din 18 septembrie 2003, nr. 317 și 318 din 9 septembrie 2003).

37. Această poziție de principiu a Curții Constituționale a fost criticată în doctrina românească din materia contravențiilor (a se vedea în special „Curierul judiciar” nr. 7/2003, pag. 62 și urm., nr. 11/2003, pag. 16 și urm. și nr. 12/2003, pag. 30), în care se subliniază că regimul juridic al contravențiilor este mai puțin favorabil decât cel al infracțiunilor, în condițiile în care primele sunt considerate de către legiuitor ca fiind mai puțin grave decât următoarele. Au fost invocate motivele următoare:

a) contravenientul nu beneficiază de prezumția de nevinovăție în cadrul etapei administrative în care i se aplică o sancțiune de către un polițist;

b) chiar dacă procedura declanșată în urma plângerii contravenientului respectă cerințele unui proces echitabil, ea pleacă de la principiul că acesta este vinovat, în condițiile în care nu s-a stabilit nimic în cadrul unui proces echitabil;

c) simplul fapt că respectivul contravenient decide, dintr-un motiv oarecare, să nu utilizeze căile de atac prevăzute pentru a contesta procesul-verbal de contravenție echivalează cu recunoașterea definitivă a vinovăției sale printr-un proces-verbal întocmit de un agent care nu prezintă garanții de independență și imparțialitate.

38. La 29 ianuarie 2007, Curtea a comunicat Guvernului pârât cererea nr. 17857/03, formulată la 18 aprilie 2003 de domnul C. Neață. Înaintea Curții, acesta s-a plâns de faptul că, printr-un proces-verbal întocmit la 8 iulie 2002 de către un polițist din Râmnicu-Vâlcea, a fost condamnat la plata unei amenzi de 21 000 000 ROL (echivalentul a circa 670 EUR) pentru limbaj injurios, precum și pentru refuzul de a părăsi sala de judecată în timpul ședinței publice, contravenție pedepsită de art. 2 alin. (1) din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice. Domnul Neață arată că a contestat respectivul proces-verbal la Judecătoria Râmnicu-Vâlcea, susținând că faptele consemnate în acesta nu erau conforme cu realitatea.

Prin hotărârea din 3 aprilie 2003, instanța i-a respins contestația, pe care a considerat-o neîntemeiată. Instanța a făcut trimitere la art. 1169 din Codul de procedură civilă, care impune celui ce supune o pretenție judecătii să o susțină cu probe. Or, din moment ce domnul Neață nu a făcut dovada contrarie, procesul-verbal de contravenție din 8 iulie 2002 avea ca efect confirmarea săvârșirii faptelor litigioase. Instanța a respins declarațiile celor doi martori apărării audiați la cererea reclamantului, pe motiv că acestea nu erau coroborate. Hotărârea a fost confirmată prin hotărârea definitivă a Tribunalului Vâlcea din 20 iunie 2003.

5. Modificări recente ale regimului juridic al contravențiilor

39. Prin Ordonanța de urgență nr. 108/2003, publicată în Monitorul Oficial la 26 decembrie 2003, Guvernul a suprimat închisoarea contravențională de pe lista sancțiunilor aplicabile în materia contravențiilor. Astfel, principalele sancțiuni aplicabile au rămas avertismentul, amenda și obligația de a presta muncă în folosul comunității. Această ultimă sancțiune nu poate fi aplicată decât de o instanță. Pedepsa cu închisoarea contravențională prevăzută de actele normative în vigoare se transformă în muncă în folosul comunității. În cazul în care contravenientul refuză executarea pedepsei, instanța o poate înlocui cu amenda. Executarea pedepsei cu amenda se face conform regulilor privind executarea creanțelor bănești, în caz de neplată nemaifiind posibilă transformarea amenzii într-o pedeapsă privativă de libertate.

40. Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice a fost modificată de Legea nr. 265/2004, publicată în Monitorul Oficial nr. 603 din 5 iulie 2004. Astfel, actele de tulburare a ordinii publice, sancționate de art. 2 din Legea nr. 61/1991 drept contravenții, sunt pedepsite exclusiv cu amendă între 2 000 000 și 10 000 000 ROL.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 DIN CONVENȚIE

41. Reclamantul se plânge de inechitatea procedurii declanșate în urma plângerii sale împotriva procesului-verbal de contravenție, procedură care a condus la pronunțarea hotărârii definitive a Tribunalului Dâmbovița din 26 mai 2003. Acesta invocă articolul 6 din convenție, care prevede:

1. „Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa (...)

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

(...)

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

(...)”

42. Reclamantul consideră că în cadrul procedurii încheiate prin hotărârea definitivă a Tribunalului Dâmbovița din 26 mai 2003, acesta s-a aflat într-o poziție defavorabilă față de partea adversă, respectiv Poliția Pucioasa, căreia instanțele i-au dat câștig de cauză.

43. Guvernul arată, în primul rând, că numai reclamantul are calitate procesuală pasivă în speță. De asemenea, el consideră că articolul 6 § 1 nu este aplicabil în cauză. Guvernul subliniază particularitățile regimului juridic al contravențiilor, care în dreptul român sunt considerate contravenții minore și nu infracțiuni. El admite că dispoziția legală încălcată de reclamant, respectiv art. 2 alin. (1) din Legea nr. 61/1991, este o dispoziție cu aplicare generală, opozabilă tuturor și nu numai unui grup de persoane. Însă, în opinia sa, pentru ca această faptă să întrunească elementele constitutive ale unei infracțiuni, trebuie îndeplinite mai multe condiții prevăzute de lege: faptele reprimite trebuie îndeobște să fi fost săvârșite în

public și să fi condus la tulburarea ordinii publice sau să fi provocat indignarea cetățenilor. De altfel, subliniază acesta, articolul 6 § 1 este inaplicabil și din cauza naturii sancțiunii aplicate reclamantului, respectiv o amendă administrativă în quantum redus - echivalentul, în moneda națională, a aproximativ 59 EUR -, pe care, de altfel, reclamantul nu a achitat-o și pe care probabil că nu o va achita, având în vedere regulile prescripției în materia executării silite. Acesta insistă, de asemenea, asupra faptului că sancțiunea astfel aplicată nu putea fi înscrisă în cazierul judiciar al reclamantului. El mai arată că, în România, regimul juridic al contravențiilor nu permite transformarea amenzilor neplătite în pedeapsa cu închisoarea.

44. Cu privire la fond, Guvernul consideră că procedura declanșată la Judecătoria Pucioasa în urma contestării de către reclamant a procesului-verbal de contravenție a fost echitabilă, întrucât reclamantul s-a înfățișat, a fost audiat, a asistat la interogatoriul martorilor apărării și a depus la dosar documente justificative, în cadrul unei proceduri în care s-a asigurat respectarea principiului contradictorialității. Cu privire la respectarea dreptului la prezumția de nevinovăție, Guvernul menționează că nu există nici un element din care să rezulte că autoritățile judecătorești care s-au pronunțat în cauză – în primă instanță și apoi în recurs – asupra temeiniciei contestației au avut idei preconcepute față de aceasta.

45. Guvernul recunoaște faptul că Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 nu conține reguli specifice în materia sarcinii probei, însă subliniază că nici una din dispozițiile aplicabile nu impune reclamantului să își dovedească nevinovăția. Articolul 34 din ordonanță obligă instanța să verifice dacă plângerea a fost formulată în termenul legal, să îl audieze pe autorul acesteia precum și pe celelalte persoane citate și prezente, să dispună administrarea oricăror alte probe prevăzute de lege, necesare pentru verificarea legalității și temeiniciei procesului-verbal de contravenție, și să stabilească pedeapsa. Această dispoziție este coroborată cu normele Codului de procedură civilă, dintre care cea mai importantă în materia probei, este exprimată prin dictonul latinesc *onus probandi incumbit actori*, potrivit căruia sarcina probei revine celui care supune o pretenție judecătorească.

46. Guvernul arată că principiile dreptului civil trebuie interpretate în funcție de particularitățile acestor infracțiuni minore. Cu titlu de exemplu, el trimite la faptul că principiul „disponibilității”, potrivit căruia părțile dețin conduc desfășurarea procesului civil, nu este aplicabil *stricto sensu* în materia contravențiilor: instanța sesizată cu o contestație împotriva unui proces-verbal de contravenție trebuie să verifice din oficiu dacă procesul-verbal respectiv nu este lovit de nulitate absolută; de asemenea, ea este obligată să citeze martorii oculari menționați în procesul-verbal, precum și orice altă persoană care ar putea contribui la descoperirea adevărului.

Făcând trimitere la cauzele *Blum împotriva Austriei* (nr. 31655/02, 3 februarie 2005) și, *a contrario*, *Telfner împotriva Austriei* (nr. 33501/96, 20 martie 2001), Guvernul consideră că Judecătoria Pucioasa nu i se poate imputa faptul că nu a respectat dreptul la prezumția de nevinovăție, aceasta dându-i reclamantului posibilitatea de a face dovada pretențiilor sale și de a contesta faptele stabilite *prima facie* de Poliția Pucioasa pe baza declarațiilor lui S. și R., fapt ce nu poate fi considerat drept o încălcare a dreptului garantat de articolul 6 § 2.

47. Reclamantul respinge argumentele Guvernului. El menționează că afirmația Guvernului, potrivit căreia nu ar mai avea de plătit amenda este greșită, întrucât numele său continuă să se afle înscris în evidențele Direcției Generale a Finanțelor Dâmbovița, în vederea executării silite a creanței reprezentând amenda și cheltuielile de judecată în cadrul procedurii privind contestarea temeiniciei acestei sancțiuni.

A. Cu privire la admisibilitate

48. Curtea arată, în solidar cu Guvernul, că acest capăt de cerere îl privește exclusiv pe

reclamant, care este direct și personal afectat de procedura ce a condus la pronunțarea hotărârii definitive a Tribunalului Dâmbovița din 26 mai 2003.

49. Cu privire la aplicabilitatea în cauză a articolului 6, aplicabilitate pe care Guvernul o contestă, trebuie remarcat faptul că dreptul intern nu califică drept „faptă penală” contravenția pentru care reclamantul a fost sancționat cu amenda, legiuitorul român alegând să scoată în afara legii penale unele fapte care, deși aduc atingere ordinii publice, au fost săvârșite în împrejurări care conduc la concluzia că acestea nu întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni. În speță, reclamantului i s-a imputat faptul că a adresat unei funcționare insulte de natură să lezeze demnitatea acesteia, faptă sancționată de art. 2 alin. (1) din Legea nr. 69/1991 drept contravenție. Această contravenție se distingea de infracțiuni precum insulta și calomnia – incriminate la data respectivă de art. 205 și 206 din Codul penal –, atât prin procedura prevăzută pentru urmărirea și pedepsirea făptuitorilor, săi cât și prin efectele sale juridice (a se vedea supra pct. 32 și 33).

50. Acest fapt nu este însă determinant pentru aplicabilitatea articolului 6 § 1 din convenție, întrucât dispozițiile din dreptul intern nu au decât o valoare relativă (*Öztürk împotriva Germaniei*, hotărârea din 21 februarie 1984, seria A, nr. 73, pag. 19, pct. 52).

51. Având în vedere criteriile stabilite în jurisprudența sa constantă în materie [a se vedea, printre altele, *Ezeh și Connors împotriva Regatului Unit al Marii Britanii* (GC), nr. 39665/98 și 40086/98, pct. 120, CEDO 2003-X], Curtea consideră că, în ciuda naturii pecuniare a sancțiunii aplicate efectiv reclamantului, a cuantumului redus al acesteia și a naturii civile a legii care sancționează contravenția respectivă, procedura în cauză poate fi asimilată unei proceduri penale. Trebuie remarcat, în primul rând, că dispoziția a cărei încălcare a fost imputată reclamantului avea un caracter general și nu se adresa unui anumit grup de persoane ci tuturor cetățenilor; ea impunea un anumit comportament și alături acestei cerințe o sancțiune care urmărea în același timp să descurajeze și să pedepsească (*mutatis mutandis*, *Öztürk*, precitată, pct. 53).

52. La aceasta se adaugă însăși natura sancțiunii aplicate faptelor pentru care s-a angajat răspunderea contravențională a reclamantului. Trebuie remarcat că abia prin Ordonanța de urgență nr. 108/2003 (publicată în Monitorul Oficial din 26 decembrie 2003) Guvernul a suprimat pedeapsa închisorii contravenționale de pe lista pedepselor aplicabile în materia contravențiilor (paragrafele 39 și 40 supra). La data respectivă, faptele imputate reclamantului puteau fi pedepsite nu numai cu amenda, ci și cu închisoarea de la cincisprezece zile la trei luni (paragraful 29 supra). Or, în speță era vorba despre o sancțiune care, prin natura și gravitatea sa, ținea fără nici o îndoială de materia penală, articolul 6 aplicându-se, prin urmare, sub aspect penal.

53. De altfel, Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul articolului 35 § 3 din convenție. De asemenea, constată ca acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, îl declară admisibil.

B. Cu privire la fond

54. Reclamantul se plânge de faptul că instanțele naționale care au judecat contestația sa privind procesul-verbal de contravenție nu au ținut cont de garanțiile fundamentale consacrate de articolul 6 din convenție, printre care și prezumția de nevinovăție. În special, el impută instanțelor sesizate în cauză că au administrat greșit probele, mai ales prin faptul că au inversat sarcina probei. Curtea reamintește că în materie penală problema administrării probelor trebuie analizată în temeiul paragrafelor 2 și 3 ale articolului 6. Primul consacră principiul prezumției de nevinovăție. Printre altele, el impune instanței ca, în îndeplinirea rolului său, aceasta să nu pornească de la ideea preconcepută că inculpatul a săvârșit într-

adevăr fapta imputată; sarcina probei revine acuzării și îndoiala profită acuzatului. Mai mult, este necesar ca instanța să indice inculpatului acuzațiile care i se aduc, pentru a-i permite să își pregătească și să își prezinte apărarea în mod corespunzător, precum și ca aceasta să ofere probe suficiente pentru ca prezumția de vinovăție să fie întemeiată (*Barberà, Messegué și Jabardo împotriva Spaniei*, hotărârea din 6 decembrie 1988, seria A, nr. 146, pag. 33, pct. 77; *Bernard împotriva Franței*, hotărârea din 23 aprilie 1998, *Culegere de decizii și hotărâri* 1998-II, pag. 879, pct. 37).

55. De asemenea, paragraful 1 al articolului 6, coroborat cu paragraful 3, obligă statele contractante să ia măsuri pozitive. Acestea constau în special în a-l informa pe inculpat, în cel mai scurt timp posibil, cu privire la natura și cauza acuzației ce i se aduce, în a-i acorda timpul și înlesnirile necesare pentru a-și pregăti apărarea, în a-i asigura dreptul la apărare, fie personal, fie prin intermediul unui avocat, și în a-i permite să interogheze sau să solicite proba cu interogatoriul martorilor acuzării, precum și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării. Acest ultim drept implică nu numai existența, în materie, a unui echilibru între acuzare și apărare (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârea *Bönisch împotriva Austriei* din 6 mai 1985, seria A, nr. 92, pag. 15, pct. 32), ci și faptul că audierea martorilor trebuie în general să îmbrace un caracter contradictoriu (*Barberà, Messegué și Jabardo împotriva Spaniei*, precitată, pct. 78).

56. Curtea va examina dacă lucrurile au stat astfel în speță. Procedând astfel, aceasta nu va putea nici să se pronunțe asupra vinovăției reclamantului și nici să aprecieze ea însăși elementele de fapt care au determinat instanțele naționale să adopte această hotărâre în locul oricărei alteia [a se vedea, printre multe altele, *Rotaru împotriva României* (GC), nr. 28341/95, pct. 53, CEDO 2000-V; *Contal împotriva Franței* (dec.), nr. 67603/01, 3 septembrie 2000]. Conform articolului 6 din convenție, Curtea are exclusiv funcția de a examina cererile prin care se invocă încălcarea de către instanțele naționale a garanțiilor procedurale specifice prevăzute de acest articol sau faptul că procedura în ansamblul său nu a respectat cerința unui proces echitabil [*Sarkisova împotriva Georgiei* (dec.), nr. 73239/01, 6 septembrie 2005].

57. În speță, reclamantul se afla „acuzat” cel mai târziu la 24 noiembrie 2002, dată la care a primit la domiciliu procesul-verbal de contravenție cu data de 21 noiembrie 2002, prin care era sancționat cu o amendă contravențională pentru folosirea unui limbaj injurios într-un loc public.

58. Guvernul susține că nu există niciun element care să facă dovada faptului că instanțele sesizate cu contestația reclamantului au avut idei preconcepute cu privire la vinovăția acestuia (a se vedea supra pct. 44 *in fine*). Dacă într-adevăr instanțele sesizate cu privire la temeinicia contestației nu par să se fi pronunțat asupra soluției în cauză, respectiv înainte de a confirma prin hotărârile lor temeinicia procesului-verbal întocmit de polițistul C., înseamnă că au așteptat ca reclamantul să răstoarne prezumția de legalitate și de temeinicie a procesului-verbal obiect al litigiului, printr-o probă care să contrazică faptele consemnate de polițistul C. în procesul-verbal întocmit. Acest fapt reiese clar din considerentele hotărârii Tribunalului Dâmbovița, care menționează că prima instanță a respins contestația reclamantului pe motiv că acesta nu și-a putut dovedi nevinovăția prin mijloacele de probă administrate în fața instanței de fond (paragraful 16 supra).

59. O astfel de interpretare dată de instanțele naționale nu este surprinzătoare, în măsura în care, așa cum indică Guvernul, regimul juridic aplicabil contravențiilor se completa cu dispozițiile Codului de procedură civilă, fiind guvernat în materia probelor de principiul *onus probandi incumbit actori*. Într-adevăr, potrivit acestei reguli, sarcina probei revine celui care supune o pretenție judecătii (a se vedea supra pct. 45 *in fine*). Practica internă relevantă cu privire la modalitatea în care instanțele naționale soluționează contestații similare celei din

prezenta cauză vin să confirme de altfel această abordare de principiu a instanțelor naționale în materie de obligație de prezentare a probei (paragraful 38, alineatul 2 supra).

60. Curtea a constatat anterior că prezumțiile de fapt și de drept se regăsesc în orice sistem de drept; în principiu, convenția nu derogă de la acestea, însă în materie penală obligă statele contractante să nu depășească un anumit prag. În special, articolul 6 § 2 impune statelor să aibă în vedere aceste prezumții, aceasta în limite rezonabile, ținând cont de gravitatea faptelor și păstrând dreptul la apărare (*Salabiaku împotriva Franței*, hotărârea din 7 octombrie 1988, seria A, nr. 141-A, pag. 15, pct. 28; *Telfner împotriva Austriei*, nr. 33501/96, pct. 16, 20 martie 2001). Curtea urmează să stabilească dacă aceste limite au fost depășite în detrimentul reclamantului.

61. În privința gravității faptelor, trebuie remarcat în speță că, în temeiul art. 6 din Legea nr. 61/1991 (în redactarea sa de la data săvârșirii faptelor), în caz de neplată de către reclamant a amenzii contravenționale în termen de treizeci de zile de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care se confirmă această sancțiune, autoritatea care a aplicat pedeapsa putea sesiza instanța pentru a obține transformarea amenzii în pedeapsa cu închisoarea contravențională (a se vedea supra pct. 29 *in fine*). Desigur, în urma recentelor modificări aduse regimului juridic al contravențiilor, care au inclus suprimarea pedepsei cu închisoarea contravențională de pe lista sancțiunilor aplicabile în materia contravențiilor, se pare că în caz de neplată a amenzii nu mai este posibilă transformarea pedepsei amenzii într-o pedeapsă privativă de libertate (a se vedea supra pct. 39 și 40 *in fine*); însă, această posibilitate exista realmente la data faptelor, inclusiv la data la care pedeapsa aplicată reclamantului a fost confirmată printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

62. În privința ocrotirii drepturilor la apărare, trebuie remarcat faptul că instanțele naționale par să fi dat crezare martorilor S. și R. - funcționarele de la arhivă direct implicate în incidentul din 21 noiembrie 2002 - fără să încerce să obțină declarațiile celorlalți martori oculari, ca de exemplu doamna B., avocat (a se vedea supra pct. 11 *in fine*). Mai mult, Judecătoria Pucioasa nu a ținut cont, în raționamentul său privind derularea incidentului, de declarațiile martorilor apărării - printre care și A., care a contestat faptele puse pe seama reclamantului -, și nici nu a precizat motivele pentru care nu le-a considerat credibile (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Telfner*, precitată, pct. 18-19 și, *a contrario*, *Blum*, precitată, pct. 29, 32 și 33).

63. În ciuda particularității procedurii în cauză, declanșată în urma contestației formulate de reclamant împotriva unui proces-verbal și nu a unei plângeri din partea părții vătămate, întemeiată pe art. 204 din Codul penal în vigoare la data faptelor (a se vedea supra pct. 32-34 *in fine*), Curtea consideră că posibilitatea reclamantului de a fi confruntat cu martorii acuzării, în prezența judecătorului, care trebuia în ultimă instanță să pronunțe o hotărâre în cauză, reprezenta o garanție primordială. Într-adevăr, observațiile instanței privind comportamentul și credibilitatea unui martor puteau avea consecințe asupra rezultatului procedurii în cauză [a se vedea *P.K. împotriva Finlandei* (dec.), nr. 37442/97, 9 iulie 2002 și, *mutatis mutandis*, *Pitkänen împotriva Finlandei* nr. 30508/96, pct. 62-65, 9 martie 2004, precum și *Milan împotriva Italiei* (dec.), nr. 32219/02, 4 decembrie 2003]. Acest lucru este cu atât mai adevărat cu cât polițistul care a întocmit procesul-verbal de contravenție pare să nu fi asistat la incidentul din 21 noiembrie 2002 și să nu fi intervenit decât după schimbul de replici dintre reclamant și S. (a se vedea supra pct. 5 *in fine*; a se vedea, *a contrario*, *Blum*, precitată, pct. 5 și 28). Or, din actele dosarului rezultă că declarația lui S., martor al acuzării, căreia instanțele i-au dat crezare, nu a fost prezentată reclamantului în ședință publică, ci a fost luată la data incidentului de polițistul C., fără ca S. să fi fost apoi chemată să se prezinte în instanță în cadrul procedurii declanșate în urma contestației reclamantului (a se vedea supra pct. 13 și 16 *in fine*).

64. În privința celei de-a doua declarații, căreia instanțele i-au dat crezare, respectiv cea dată de R., cealaltă funcționară de la arhivă, din actele dosarului reiese că instanța a respins atât cererea reclamantului privind confruntarea acestui martor cu martorii apărării, cât și pe cea privind o nouă audiere a acestora din urmă ulterior declarației lui R. Or, acestea reprezentau mijloace de probă decisive, din moment ce declarația lui R. arunca o umbră serioasă de îndoială asupra veridicității declarațiilor date de martorii apărării, fiind, mai mult, singurele dovezi cu care reclamantul intenționa să își susțină contestația.

65. Curtea constată în fine că, în urma recursului formulat de reclamant, hotărârea judecătorească a fost confirmată de Tribunalul Dâmbovița, care nu a indicat nici el motivele pentru care considera, în solidar cu prima instanță, că declarațiile martorilor apărării, în special cea a lui A., nu erau credibile (a se vedea supra pct. 16 *in fine*).

66. Curtea notează dispozițiile cu caracter *sui generis* adoptate de legiuitorul român în materia contravențiilor, dispoziții la care Guvernul se referă atunci când reamintește, în special, modificările aduse principiului „disponibilității”, specific procedurilor civile (a se vedea supra pct. 46). Prin urmare, dacă în temeiul art. 34 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, instanța competentă să soluționeze o plângere împotriva unui proces-verbal de contravenție era într-adevăr obligată să verifice dacă această plângere a fost introdusă în termenul legal, să îl asculte apoi atât pe autorul acesteia, cât și autoritatea care a aplicat sancțiunea, precum și pe martorii indicați în procesul-verbal sau în plângere, nici această ordonanță și nici Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice nu prevăd în mod expres garanții de procedură aplicabile în materie penală, ca de exemplu respectarea prezumției de nevinovăție (a se vedea, *a contrario*, Öztürk, precitată, pct. 51 *in fine*).

67. Deși statele au posibilitatea de a scoate în afara legii penale unele infracțiuni și de a le sancționa mai degrabă pe cale contravențională decât penală, autorii infracțiunilor nu trebuie să se afle într-o situație defavorabilă pentru simplul motiv că regimul juridic aplicabil este diferit de cel aplicabil în materie penală (*Greco împotriva României*, nr. 75101/01, pct. 58, 30 noiembrie 2006). În principiu, convenția lasă statelor libertatea de a considera infracțiune și de a o pedepsi ca atare, cu condiția respectării cerințelor articolului 6 din convenție, o faptă ce nu reprezintă exercitarea firească a unuia din drepturile ocrotite de aceasta (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Deweert împotriva Belgiei*, hotărârea din 27 februarie 1980, seria A, nr. 35, pct. 51). Or, având în vedere cele ce precedă, Curtea nu este convinsă că această ultimă condiție este îndeplinită în speță.

68. Pe scurt, Curtea este de părere că, dacă scoaterea contravenției în afara legii penale nu ridică probleme în sine, nerespectarea garanțiilor fundamentale - printre care și prezumția de nevinovăție - care protejează cetățenii împotriva unor posibile abuzuri din partea autorităților, reprezintă un aspect ce trebuie examinat în temeiul articolului 6 din convenție. Reiterând importanța, în cadrul unei proceduri ce poate fi calificată drept „penală”, a unei astfel de garanții, destinată să restabilească echilibrul dintre presupușii autori ai faptelor ilegale și autoritățile chemate să îi urmărească și pedepsească, Curtea consideră că, în speță, cauza reclamantului nu a fost judecată echitabil, astfel cum prevede articolul 6 din convenție.

69. Prin urmare, această dispoziție a fost încălcată.

II. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI

70. Reclamantii se plâng, de asemenea, de rezultatul a alte două acțiuni formulate de aceștia în fața instanțelor naționale, respectiv o acțiune în anularea unui contract de vânzare-cumpărare și o acțiune în anularea unor acte administrative (paragrafele 5-13 supra).

71. Curtea reamintește că, în conformitate cu articolul 35 § 1 din convenție, ea nu poate fi

sesizată decât în urma epuizării căilor de atac interne și în termen de șase luni de la data hotărârii interne definitive. Or, ultimele hotărâri definitive în cauză au fost pronunțate de Curtea de Apel Ploiești la 3 iunie și respectiv 18 iulie 2002, adică la mai mult de șase luni de la data introducerii cererii, respectiv 9 august 2003.

72. În ceea ce privește hotărârile ulterioare, privind respingerea contestației în anulare formulată de reclamanti și a cererii acestora privind introducerea, de către procurorul general, a unui recurs în anularea hotărârilor definitive precitate, Curtea reamintește că, potrivit regulii epuizării căilor de atac interne, un reclamant trebuie să utilizeze căile de atac din dreptul intern, care se presupune că sunt atât disponibile cât și eficiente, pentru a putea obține repararea încălcărilor invocate. Aceste căi de atac trebuie să existe și să prezinte un grad suficient de certitudine, atât teoretică cât și practică, fără de care sunt lipsite de eficiența și accesibilitatea pe care se presupune că le au. Nimic nu impune utilizarea unor căi de atac ce nu sunt nici adecvate nici eficiente (a se vedea, printre altele, *Akdivar și alții împotriva Turciei*, hotărârea din 16 septembrie 1996, Culegerea 1996-IV, pag. 1210, pct. 67; *Andronicou și Constantinou împotriva Ciprului*, hotărârea din 9 octombrie 1997, Culegerea 1997-VI, pag. 2094-2095, pct. 159).

De asemenea, nu constituie căi de atac epuizabile, în sensul articolului 35 § 1 din convenție, căile de atac extraordinare care nu îndeplinesc criteriile de „accesibilitate” și „eficiență” [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kiiskinen împotriva Finlandei* (dec.), nr. 26323/95, CEDO 1999-V; *Moyá Alvarez împotriva Spaniei* (dec.), nr. 44677/98, CEDO 1999-VIII]. Prin urmare, Curtea consideră că hotărârile de respingere atât a contestației în anulare formulată de reclamanti, cât și a cererii lor privind introducerea de către procurorul general a unui recurs în anularea hotărârilor definitive ale Curții de Apel Ploiești din 3 iunie și 18 iulie 2002 nu pot fi luate în calculul termenului de șase luni, întrucât este vorba despre căi de atac extraordinare ce nu îndeplinesc criteriile de „accesibilitate” și „eficiență”.

73. Rezultă că acest capăt de cerere este tardiv și este necesar a fi respins, în aplicarea articolului 35 § 1 și 4 din convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

74. În conformitate cu articolul 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

75. Reclamantul solicită suma de 10 000 euro pentru prejudiciul moral și material suferit în urma sancțiunilor „descurajante” aplicate de funcționarii Poliției Pucioasa, cu concursul magistraților naționali, precum și pentru presiunile fizice, psihice și sociale pe care a trebuit să le suporte începând cu anul 2002. Acesta arată că suma respectivă include cheltuielile de judecată suportate în cadrul acțiunilor formulate înaintea instanțelor interne și a Curții. Reclamantul nu își susține pretențiile cu probe, însă solicită Guvernul pârât să prezinte o expertiză privind cheltuielile sale.

76. De asemenea, reclamantii solicită suma de 40 000 EUR pentru prejudiciul cauzat prin rezultatul acțiunilor cu care au sesizat instanțele naționale (a se vedea supra pct. 5-13).

77. Guvernul solicită respingerea cererii formulate de reclamanti ca nesusținută și neîntemeiată. Acesta consideră că nu există legătură de cauzalitate între faptele ce fac obiectul litigiului și cererile formulate de reclamanti, împreună sau separat.

78. Curtea constată că, în speță, singurul temei ce trebuie reținut în acordarea unei reparații echitabile constă în faptul că reclamantul nu a putut beneficia de garanțiile prevăzute la articolul 6 din convenție, în cadrul acțiunii sale în contestarea procesului-verbal de contravenție (a se vedea supra pct. 68-69). Curtea consideră că nu s-a dovedit realitatea prejudiciului material invocat, care de altfel nu este nici evaluat în bani și nici justificat. Într-adevăr, nimic nu dovedește că reclamantul a plătit deja amenda, procedura de executare silită a acestei creanțe fiind în prezent suspendată (a se vedea supra pct. 19, 43 și 47). Însă, Curtea apreciază că nu este exagerat să se considere că din cauza inechității procedurii în cauză reclamantul a suferit un prejudiciu moral cert, ce nu poate fi remediat prin simpla sa constatare în prezenta hotărâre.

79. Pronunțându-se în echitate, în conformitate cu dispozițiile articolului 41, Curtea acordă reclamantului suma de 1 200 euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciului moral suferit.

B. Cheltuieli de judecată

80. În privința cheltuielilor de judecată a căror rambursare a fost solicitată (a se vedea supra pct. 75 *in fine*), realitatea și necesitatea acestora nu a fost dovedită de reclamant, astfel cum prevăd articolul 60 din regulament și jurisprudența Curții în materie [*Nikolova împotriva Bulgariei* (GC), nr. 31195/96, pct. 79, CEDO 1999-II; *Öztürk împotriva Turciei* (GC), nr. 22479/93, pct. 83, CEDO 1999-VI și *Witold Litwa împotriva Poloniei*, nr. 26629/95, pct. 88, CEDO 2000-III].

81. Curtea decide că nu acorde reclamantului despăgubiri cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

82. Curtea decide să aplice dobânzi moratorii echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE:

1. *Declară* cererea admisibilă în privința capătului de cerere privind caracterul inechitabil al acțiunii în constatarea unui proces-verbal de contravenție și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

2. *Stabilește* că a fost încălcat articolul 6 din convenție;

3. *Hotărăște*:

a) ca statul pârât să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu articolul 44 § 2 din convenție, suma de 1 200 euro (una mie două sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, plus orice sumă datorată cu titlu de impozit, care va fi convertită în lei noi românești (RON) la cursul de schimb din ziua plății;

b) ca, de la data expirării termenului amintit și până la data plății, sumele respective să fie majorate cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

4. *Respinge* cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 4 octombrie 2007, în aplicarea articolului 77 § 2 și 3 din Regulament.

Sïren Nielsen,
grefier

Christos Rozakis,
președinte